

บทคัดย่อ

สินค้าจีเอ็มโอ นับเป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุแห่งการขัดแย้งมากที่สุดสินค้าหนึ่งในด้านหนึ่งก็ถูกมองว่าเป็นสินค้าที่จะมาช่วยแก้ปัญหาความขาดแคลนของอาหาร แก้ปัญหาศัตรูพืชของเกษตรกร เป็นแหล่งผลิตยาที่ราคาถูก เป็นต้น แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ถูกมองเป็นสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคในระยะยาว เป็นเครื่องมือในการผูกขาดของบรรษัทข้ามชาติ เป็นต้น ทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

ประเทศฝ่ายสนับสนุนซึ่งเป็นผู้ผลิตสิ่งมีชีวิตจีเอ็มโอรายใหญ่ก็พยายามผลักดันให้ประชาคมการค้าของโลก ผ่านกฎเกณฑ์ขององค์การระหว่างประเทศ และผ่านกระบวนการการทำข้อตกลงเปิดการค้าเสรี เพื่อให้สินค้าจีเอ็มโอเป็นที่ยอมรับและสามารถค้าขายได้เสมือนสินค้าที่มาจากวิธีการทางธรรมชาติปกติ ในขณะที่ฝ่ายคัดค้านซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่ไว้วางใจในสินค้าจีเอ็มโอ ก็ได้พยายามออกกฎเกณฑ์การค้าเพื่อควบคุมการค้าและการแนะนำสิ่งมีชีวิตจีเอ็มโอเข้าสู่สิ่งแวดล้อม จนนำมาซึ่งข้อขัดแย้งทางการค้าหลายกรณี

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้ถูกร้องขอจากประเทศผู้พัฒนาจีเอ็มโอให้อนุญาตการค้าการทดลองและปลูกเลี้ยงเชิงพาณิชย์ เป็นประเทศที่ต้องซื้อพืชพันธุเทคโนโลยีจีเอ็มโอ ต้องนำเข้าสินค้าอาหารจีเอ็มโอมาแปรรูปเนื่องจากวัตถุประสงค์การเกษตรบางชนิด เป็นประเทศผู้ส่งออกอาหารไปยังตลาดที่ต่อต้านสินค้าจีเอ็มโอ และเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่อาจถูกผลกระทบทางลบจากสิ่งมีชีวิตจีเอ็มโอ จึงต้องมีการดำเนินนโยบายด้านสิ่งมีชีวิตจีเอ็มโอเพื่อประสานผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของประเทศอย่างระมัดระวังยิ่ง การดำเนินนโยบายที่ถูกต้องจึงต้องมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงกติกการค้าของโลกที่สำคัญนี้

เอกสารนี้ได้รวบรวมสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศของสินค้าจีเอ็มโอ และกฎกติกาการค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและจะมีผลต่อการตัดสินใจทางนโยบายด้านจีเอ็มโอของไทย เช่น พิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ Codex มาตรการการกีดกันทางการค้าต่อสินค้าจีเอ็มโอ นโยบายเกี่ยวกับจีเอ็มโอของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย รวมทั้งการวิเคราะห์ผลกระทบของกติกาดังกล่าว และสรุปด้วยข้อเสนอแนะทางนโยบายซึ่งเกี่ยวข้องกับจีเอ็มโอโดยรวมและด้านการค้าระหว่างประเทศสำหรับประเทศไทย

Abstract

Genetically Modified Organisms (GMOs) are the most controversial products that cause many disputes among trading nations. On the one hand, GMOs are considered as miracle goods that may solve world hunger, insect problems for farmers, and new sources of cheap medicine. On the other hand, GMOs are viewed as evil products that may, in the long run, be harmful to human consumption, can be used as a tool to increase the monopoly power of the multinational corporation, and may destroy the diversity of the nature.

Nations that support GMOs have been trying to gain the world acceptance via international organizations and free trade negotiations. Nations that oppose GMOs counteract by imposing new rules and regulations to prevent the introduction of GMOs into their markets and environment. These actions have led to many trade dispute cases.

Thailand is caught in a policy dilemma as it has many statuses in the area of GMOs. Thailand needs to response to the request of many multinational corporations that intent to introduce GMOs for commercial production into Thailand. It is also one of the developing countries that depends on imported GMOs technology, needs substantial amount of GMO food imports for its own consumption. Yet Thailand depends on food exports to countries that oppose GMOs and may be suffered from the damages on its biodiversity.

This document summarizes the important issues related to environment and international trade in GMOs. For instance, issues related to Cartagena Protocol on Biosafety, Codex Alimentarius Commission, trade measures that can be used to restrict GMOs, policies towards GMOs of Thailand's major trade partners are summarized and analyzed. The document ends with the policy implications and suggestions for Thailand.